

การศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาเชิงพรรณนาหาความสัมพันธ์ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความเชื่อด้านสุขภาพ พฤติกรรมการป้องกันโรคของกลุ่มเสี่ยงโรคเบาหวาน และศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความเชื่อด้านสุขภาพกับพฤติกรรมการป้องกันโรคของกลุ่มเสี่ยงโรคเบาหวาน อำเภอเกาะคา จังหวัดลำปาง กลุ่มตัวอย่างเป็นกลุ่มเสี่ยงโรคเบาหวาน ที่ได้รับการสุ่มมาจากทะเบียนรายชื่อกลุ่มเสี่ยงโรคเบาหวานของโรงพยาบาลเกาะคา จำนวน 160 คน โดยเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสัมภาษณ์ ซึ่งประกอบด้วยข้อมูลส่วนบุคคล ความเชื่อด้านสุขภาพและพฤติกรรมการป้องกันโรคของกลุ่มเสี่ยงโรคเบาหวาน ที่คัดแปลงจากของซูเมธ แสนสิงห์ชัย (2549) และการศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติมจากการทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยใช้กรอบแนวคิดของเบคเกอร์ (Becker, 1974) ได้รับการตรวจสอบความตรงตามเนื้อหาโดยผู้ทรงคุณวุฒิ และทดสอบความเชื่อมั่นโดยใช้สัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบาค ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสัมภาษณ์ความเชื่อด้านสุขภาพเท่ากับ 0.85 และความเชื่อมั่นของแบบสัมภาษณ์พฤติกรรมการป้องกันโรคเท่ากับ 0.77 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา หาความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน

ผลการศึกษาพบว่ากลุ่มตัวอย่างมีความเชื่อด้านสุขภาพโดยรวม อยู่ในระดับสูง เมื่อพิจารณาความเชื่อด้านสุขภาพรายด้าน พบว่าทั้งการรับรู้โอกาสเสี่ยงต่อการเกิดโรคเบาหวาน การรับรู้ความรุนแรงของโรคเบาหวาน การรับรู้ประโยชน์ของการปฏิบัติเพื่อป้องกันโรคเบาหวาน การรับรู้อุปสรรคของการปฏิบัติเพื่อป้องกันโรคเบาหวาน สิ่งจูงใจการรับรู้สู่การปฏิบัติเพื่อป้องกันโรคเบาหวานและปัจจัยร่วม อยู่ในระดับสูง ทุกด้าน

กลุ่มตัวอย่างมีพฤติกรรมการป้องกันโรคเบาหวานโดยรวม อยู่ในระดับสูง เมื่อพิจารณาพฤติกรรมการป้องกันโรคเบาหวานรายด้าน พบว่า ด้านการควบคุมอาหาร ด้านการดูแลสุขภาพที่จำเป็น และด้านการจัดการความเครียด อยู่ในระดับสูง ส่วนด้านการออกกำลังกาย อยู่ในระดับปานกลาง

ความเชื่อด้านสุขภาพโดยรวม มีความสัมพันธ์เชิงเส้นทางบวก กับพฤติกรรมการป้องกันโรคเบาหวาน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.01 ($p\text{-value} < .001$, $r = .551$) เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างความเชื่อด้านสุขภาพรายด้าน พบว่า การรับรู้โอกาสเสี่ยงต่อการเกิดโรคเบาหวาน การรับรู้ประโยชน์ของการปฏิบัติเพื่อป้องกันโรคเบาหวาน การรับรู้อุปสรรคของการปฏิบัติเพื่อป้องกันโรคเบาหวาน และสิ่งจูงใจการรับรู้สู่การปฏิบัติเพื่อป้องกันโรคเบาหวาน มีความสัมพันธ์ทางบวก กับพฤติกรรมการป้องกันโรคเบาหวาน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.01 ($p\text{-value} < .001$, $r = .309, .318, .544$ และ $.306$ ตามลำดับ) การรับรู้ความรุนแรงของโรคเบาหวาน มีความสัมพันธ์ทางบวก กับพฤติกรรมการป้องกันโรคเบาหวาน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.01 ($p\text{-value} = .001$, $r = .256$) สำหรับปัจจัยร่วม มีความสัมพันธ์ทางบวก กับ พฤติกรรมการป้องกันโรคเบาหวาน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 ($p\text{-value} = .030$, $r = .171$)

ผลการศึกษาครั้งนี้ เป็นข้อมูลพื้นฐานสำหรับบุคลากรด้านสุขภาพ ในการดำเนินงานควบคุมป้องกันโรคเบาหวานในกลุ่มเสี่ยง โดยการสร้างเสริมพฤติกรรมการป้องกันโรคของกลุ่มเสี่ยง เพื่อให้กลุ่มเสี่ยงมีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมให้ถูกต้องเหมาะสมต่อไป

The purpose of this correlational descriptive study was to study health belief and preventive behaviors of the risk group diabetes mellitus, and to examine the relationship between health belief and preventive behaviors of the risk group diabetes mellitus in Ko Kha district, Lampang province. The sample consisted of 160 people from the risk group diabetes mellitus name registered at Ko Kha hospital. They were selected using multistage random sampling. The data were collected by using an interview form, which consisted of demographic data, health belief and preventive behaviors of risk group diabetes mellitus. The interview form was modified from Sansingchai (2006), reviewed literatures and used the framework of Becker (1974). The content validity was verified by experts and tests for reliability by Cronbach's alpha coefficient. The reliability of overall health beliefs interview form was 0.85 and the reliability of overall preventive behaviors interview form was 0.77. Data were analyzed by using descriptive statistic and Pearson's product moment correlation.

The results of the study revealed that: The subjects had overall health beliefs at a high level. Considering each aspect of health beliefs, perceived susceptibility of diabetes mellitus, perceived severity of diabetes mellitus, perceived benefits of preventive behaviors in diabetes mellitus, perceived barriers to preventive behaviors in diabetes mellitus, cues to action to preventive behaviors in diabetes mellitus and modifying factors were all at a high level.

The subjects had overall preventive behaviors of diabetes mellitus at a high level. Considering each aspect of preventive behaviors of diabetes mellitus, diet control, universal self-care requester and stress management were at high level, whereas, exercise was at a moderate level.

The overall health beliefs were positively statistically significantly correlated to preventive behaviors of diabetes mellitus at level .01 ($p\text{-value} < .001$, $r = .551$). Considering the relationship between each aspect of health beliefs, it was found that there were positive statistically significant correlations between perceived susceptibility of diabetes mellitus, perceived benefits of preventive behaviors in diabetes mellitus, perceived barriers to preventive behaviors in diabetes mellitus, cues to action to preventive behaviors in diabetes mellitus and preventive behaviors of diabetes mellitus at level .01 ($p\text{-value} < .001$, $r = .309$, $.318$, $.544$ and $.306$ respectively). Perceived severity of diabetes mellitus was positively statistically significantly correlated to preventive behaviors of diabetes mellitus at level .01 ($p\text{-value} = .001$, $r = .256$). Moreover, there was a positive statistically significant correlation between modifying factors and preventive behaviors of diabetes mellitus at level .05 ($p\text{-value} = .030$, $r = .171$).

These findings could be used as a database for health care providers to control diabetes mellitus in risk group by modifying and enhancing preventive behaviors of the risk group.